משנה · אחרונים · לחם שמים · סדר קדשים

לחם שמים על משנה כריתות

רבי יעקב ב"ר צבי [היעב"ץ] עמדין

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

לחם שמים על משנה כריתות

רבי יעקב ב"ר צבי [היעב"ץ] עמדין

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/לחם-שמים-על-משנה-כריתות/
הקובץ נוצר ב־20 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
משנה א 4
משנה ב 4
משנה ז 5
פרק ב 5
משנה ד 5
משנה ה 6
פרק ג 6
משנה א 6
משנה ד 6
משנה ה 6
פרק ד 6
משנה א 6
משנה ב 7
פרק ה 8
משנה א 8
משנה ה 8
פרק ו 9
משנה א 9
משנה ג 9
משנה ד 9
משנה ה 10

פרק א

משנה א

שלשים ושש כריתות שאם עשאן בהעלם אחד כו' ולאו דווקא כו'. תי"ט **י"ל** דווקא ודווקא. דהא שייר טובא. מיהת לא בצרן. וק"ל.

ובעל אוב והנפש אשר תפנה וגו'. **עיין** מ"ש בפ"ד מיתות בס"ד.

אוב וידעוני בכלל. ונקט אוב ראשון במקרא. רע"ב. **ולא** קתני הכא (כבעלמא) נמי ידעוני. לרמוז שאינו חייב אלא אחת על שניהם. אע"פ שאם עשה אחד מהם. איזה שיהא. חייב.

פגול מ"ש בפירוש רע"ב או חוץ למקומו. שבוש וצריך למחקו.

והמפטם הקטורת והוא שיעשנה להריח בה. ואע"פ שלא הריח (ואפילו הריח אין בו ממש) נמצא מתחייב על המחשבה בלבד. **ונראה** דבעי אמירה מיהא. דהיינו מחשבה בכ"מ במשנה.

והמריח פטור. בין בקטורת בין בשמן המשחה דקול מראה וריח אין בהם מעילה. ולא שום חיוב. אלא איסורא בעלמא.

כרמ"ז יש שואלין. מצינו במשניות שנויים כל העונשים שבתורה. מיתות ב"ד ומלקיות וכריתות. ולמה לא שנה התנא גם מיתות בידי שמים. **ונעלם** מהם וממנו. שכבר שנאם מפוזרים. הלא הם ספ"ט דסנהדרין. ושילהי סנהדרין וזולת. ומפני שאין בהם מעשה לאדם. לא טרח לקבצם יחד.

הפסח עתי"ט. עד אילו היה ענינו שמירת קיום ועשית הדבר. א"כ יתחייבו פסחי דורות בכל עבודות של פ"מ. **אין** טעם בדברים הללו. כמבואר למעיין מיד. **אמנם** נדחק בחנם. כי אדרבה ודאי ענינו של פסוק זה. הוא שמירת קיום ועשיית דבר המצוה דפסח. וארישא דענינא קמהדר קרא. אלקיחת פסח ושחיטתו לדורות (לא אכולה ענינא קאי. דכוותה אשכחן טובא בקראי) אי הכי מאי קושיא. הא השמר דעשה הוא.

משנה ב

ועל שגגתן לרש"י. דם. כסבור טחול.

הול"ל כבד. כדאמרינן כל מאי דאסר לן רחמנא שרא לן. אסר לנא דם. שרי כבדא.

ועיין רע"ב וז"ל. אבל האומר מותר כו' שעוקר כל הגוף. אנוס הוא ופטור.

דכוותה בהוראת ב"ד פ"ק דהוריות. וכן אתה מוצא בזקן ממרה. **עיין** לשון תי"ט ד"ה ועל.

והבא על הבהמה ואח"כ נודע לו דבהמה היא.

זה דבר קשה הציור. אלא בתוך שינה. או בכלבים קטנים ששכבו עם אדם במטה.

ע"ש מעלה כסבור בהמות אלו של צבור מותרות בבמות. **צ"ע** א"כ הוי ליה אומר מותר. דאניס הוא. **ע"ש** והרמ"פ אפילו לא שמע מעולם נמי חייב. **עיין** ס' באר שבע (דל"ב בראשו. ודל"ג ע"ג) שהאריך פה הרחיב לשון על פירש"י. ופשיטא ליה דהוה שלא כמסקנת הגמרא. ודחי ליה לרש"י מקמי הרמב"ם. ומסיק לולי דמסתפינא כו' אלא דברי תלמיד טועה הם. **איברא** אע"ג דאיהו לא חזי. מזליה חזי. שפיר עבד דמסתפי. אגב חורפיה שבשתא. ולא עיין בה אלא כדניים ושכיב. אדרבה מהכא (מסוגיא דגמרא. ומסקנא דטרח ואייתי בידיה בסב"ש) סייעתא לפירש"י. דהא הכא פריש תלמודא. דמיירי בבעיא דרבא. וההיא בעיא. לא בתינוק שנשבה היא. כמ"ש תו' שם בהדיא. והוא מוכרח. ולעולם אימא לך. אומר מותר לגמרי. אנוס הוא דהוי. **ולק"מ** לפירש"י. מרמב"ם ותו'. גברא אגברא קרמית. מי מדחי גברא מקמי גברא. והנה ברור הדבר. שזה המחבר פוסל פירוש רש"י. במומו.

וחכ"א אף המגדף. עתי"ט שכתב ונ"י מאי ק"ל לרש"י כו' עד ואלא מיהת מתני' דלעיל כו' ר"ע היא. **לא** אבין לו. ולא ידענא מאי קשיא ליה ארש"י. כמדומה אגב שטפיה אתיא ליה. ולא עיין בה.

משנה ז

רשב"ג הוא ר"ש הנהרג. בנו של ר"ג הזקן. שהוא נכדו של הלל הזקן.

ברבעתים מקובץ מן רביעית. כמ"ש פ"ק דעדויות.

פרק ב

משנה ד

והפילה בתוך שמונים נקבה דבזכרים ליכא למימר הכי כו'. וטעמא דאטו ברשיעי עסקינן תי"ט.

ולא ידע מאי קאמר. דכי נמי ברשיעי עסקינן. בזכרים מי משכחת לה מפלת תוך מלאת אלא מיא בעלמא. ואחר מלאת. מי איכא מ"ד דלא בעיא לאתויי קרבן אחר. **ומה** זה ענין להמפלת אחר טומטום ואנדרוגינוס. דאי נמי ברשיעי עסקינן. והוה ליה ספק אחר מלאת דזכר. או תוך מלאת דנקבה. **ואב"א** ההיא נמי לאו ברשיעי איירי. ולא קבעי למימר אלא אחר ארבעים וטפי נמי. ור"ל אחר נ"ד יום. רק שיהא תוך שמונים של הספק. הוא דמביאה קרבן על הנפל הבא אחריו. מפני הספק. ואינו נאכל. משא"כ תוך מלאת דזכר. אין מציאות לנפל. ואם נתעברה בימי טומאה דזכר (בין במזיד בין בשוגג איך שאירע) והפילה אחר מלאת. מביאה קרבן ונאכל.

שעשה בה המזיד כשוגג כו'. עתי"ט עד והיינו דכתב הרמב"ם שהיא חייבת מלקות על השוגג כמזיד כו'. **שמא** יכול שיחזק סברתו. משום דאתקוש עבד ושפחה לבהמה. עם הדומה לחמור. (ושכח דאתקוש לאשה. לענין מצוה ולכל עונשין שבתורה) ובהמה הנרבעת נסקלת. אפילו שהיא שוגגת. **אי הכי** אפילו היא אנוסה נמי. דהא בהמה אף האנוסה בסקילה. איברא טעותא היא ודאי בפירוש ר"מ דשבת. כמ"ש שם בס"ד. ותי"ט במילי דכדי קטרח.

משנה ה

כל שחציה כו' דר"**ע** אתיא כדרבה ב"ר הונא בתר חזרה. עיין פרק השולח מ"ה. ועמ"ש שם בס"ד.

פרק ג

משנה א

מה אם ירצה לומר מזיד הייתי עמ"ש בס"ד ריש מכות.

משנה ד

ד' חטאת חד משום י"כ. וכגון שאכל כוליא בחלבה. גמרא. **משום** דבעי לאוקמי לכולהו איסורי בחד כזית חלב.

משנה ה

עתי"ט סד"ה ואשת. ז"ל ולא דק הר"ב במ"ש א"נ ומחלק לעשות בזה ב"פ כו' והא בלא הא לא סגיא. **אומר** אני מ"ט לא. הא קבעי לאשמועינן. אפי' את"ל דאין קדושין תופשין בממזרת. אכתי איכא לאשכוחי התרא לדידיה ולדידהו.

פרק ד

משנה א

עתי"ט סד"ה ואפילו ז"ל. וגם אקבע איסורא פירוש שעשה בבה"ש קרוב למ"ש דאקבע איסורא כל היום.

צ"ע לר"י במשנה דבסמוך דנד"ה פטור אף בשניהם אסורים. כ"ש באחד מותר. ומשמע דהכא כ"ע מודו. **גם** צ"ע. אי חשיב כה"ג אקבע איסורא. א"כ מי נימא נמי. כי אתרמי דהויא חתיכה של חלב לפניו היום. וחתיכה של שומן מחר (או אפכא) ואכל אחת מהן. ואינו יודע באיזה יום אכל. שאחת היתה לפניו היום. והשנית ביום אחר. דחייב נמי באשם תלוי.

משנה ב

שבת וי"כ ועשה מלאכה בה"ש מזו המשנה קצת סיוע. לדעת הסוברים דקיי"ל עירוב והוצאה לי"כ. וכמסקנא בגמרא דמכלתין (די"ג) ולא דחיה בעלמא היא (אע"ג דביומא דהוא עיקר י"כ. קבע תלמודא לדרפרם סתמא) **מדסתם** לן תנא הכא. משמע דבכל מלאכה מל"ט מלאכות. יש חיוב חטאת בי"כ כמו בשבת. וכפשטא דמתניתין דאין בין דפ"ק מגלה. דמוכחא נמי הכי.

ויש לדקדק מה ענין אשם תלוי לכאן. הרי שנינו חייבי אשמות תלוין שעבר עליהן י"כ פטורין. **ואפילו** אי איירי בשחל י"כ קודם שבת. הא נמי תנן שכל היום מכפר. ואפילו בא לידו ספק עברה עם חשכה. ובה"ש נמי היינו עם חשכה. ותנינא י"כ מכפר עד שתחשך. **ועוד** בין השמשות ספק הוי. ושמא יום הוא. וכבר כיפר לו י"כ כפרתו. ואיך אפשר לחייבו חטאת להביא חולין לעזרה. **ואם** איתא דמשום ספק. חייביה ר"א. אשם תלוי הוא דבעי אתויי. **מיהו** בגמרא שילהי פ"ק דשבועות. קאמר תלמודא. משכחת לה דאכל סמוך לשקיעת החמה. דלא הוה שהות לכפורי ליה (ועיין גמרא דמכלתין דז"א) משמע שאין י"כ מכפר אלא כשעבר עליו רגע מן היום אחר שעשה העברה. ואתיא שפיר הך דהכא.

איברא אכתי ההיא לא ניחא. דאי הכי. היכי נתרגם מתניתין דשלהי מכלתין. דקפסיק ותני. מי שבא לידו ספק עברה אפילו עם חשכה. פטור. שכל היום מכפר. מוכח בהדיא דליכא לאשכוחי לחיובא בי"כ. אפילו בא חטא לידו בסוף היום. ולא נשאר ממנו כלום אחר שחטא. אעפ"כ היום מכפר. באותה שעה שחטא בה. והכי נמי מוכח מההיא דבבא בן בוטא. שלא היו מניחין אותו להביא אשם תלוי ביום שאחר י"כ. עד שיכנס לספק. הא קמן דחטא של י"כ לא משכחינן לגמרי. דלהוי צריך כפרה אחריתא.

ושמא יש לחלק בין כפרת שוגג. דמספיקא לא מחייבינן ליה לאתויי קרבן. ובין כפרה דמזיד אליבא דרבי. דבעי דווקא עצומו של יום. ולא ידענא טעמא לפלוגי בכה"ג (ואי משום כרת דיומיה. איכא לאוקמה בשמת בו ביום) ועכ"ז לא הועלנו בהבנת משנתנו.

וי"ל מי לא איכא בבא בן בוטא. דקאי כוותיה דר"א. והיינו דקמשתבע המעון הזה אילו היו מניחין לי הייתי מביא. דהא ודאי איהו מודה די"כ מכפר אשוגג. אלא ע"כ דאיהו הכי ס"ל. דאף ספק דשוגג. אין לו בו כפרה. אלא בשעבר עליו קצת מן היום. ואחר שבא הספק לידו. משו"ה לדידיה מיקרי נמי נכנס לספק סמוך לשקיעת החמה. וה"ה וכ"ש ודאו דשוגג. שאינו מתכפר בו בהודע לו חטאתו. אלא ע"י חטאת. וכיון דבה"ש ספק הוא לר"א. נמצא ממ"נ חייב חטאת. כיון שעכ"פ לא עבר עליו רגע בי"כ. אחר שבא לידו

חיוב חטאת. והיינו כדאוקימנא. דאקלע י"כ מקמי שבת (וצ"ל דלישנא דמתניתין לא דיקא) נמצא ר"א ובבא ב"ב אמרו ד"א. אע"ג דבבא לא עבד בה עובדא. שלא לעבור על דברי חבריו. ודילמא. ודאי עדיף ליה נמי.

פרק ה

משנה א

שהנפש יוצאה בו הא דמקשי תי"ט אפסק הר"מ בדם שחיטה כל זמן שיש בו אדמימות. **לא** ק"מ. דלא אדר"ל בהקזה סמיך. אלא משום דמשמע ליה הא דתנן שהנפש יוצאה בו. לא קאי אלא אדם הקזה בלבד. ולא כמ"ש תו'. ולישנא הכי משמע ודאי. **ויש** לי להביא ראיה ג"כ. מהא (דריש מכלתין דד"ב) דמוקמינן ג' כריתות שבדם. חד לדם חולין. וחד לדם קדשים. וחד לדם כיסוי. ודווקא בדם קדשים מצינו שיש קפידא בדם שנפש יוצאה שמכפר. ככתוב כי הדם הוא בנפש יכפר. משא"כ דם שחיטת חולין. דאתרבי אפילו אינו דם הנפש. **וכן** דם כיסוי. לא בעינן דם הנפש. כמו ששנינו דם שעל הסכין חייב לכסות. ואתרבי לכרת. הא ודאי לא קפדינן אלא אמראה אדמימות דבעי ודאי. כדילפינן מנין לדם שהוא אדום כו'. **אבל** סתמא דגמרא דחולין כל מראה אדמימות כו'. אינו ענין לכאן. דהא מוקמינן ליה בצללתא דדמא. **וא"נ** כדס"ד דתלמודא מעיקרא. בנתערב במים איירי. בין הכי או הכי. דילמא בדם שהנפש יוצאה בו קמיירי.

משנה ה

מביא שלש חטאות א"ל רבא לר"נ וליתי נמי אשם ודאי (עמ"ש בס"ד בחידושי גמרא) דנותר דקודש הוא. א"ל דלית ביה ש"פ. והא מעיקרא דאית ביה ש"פ. ב) א"ל ההיא חתיכה דלאו נותר. והא יש אוכל אכילה אחת דקתני ביה נותר. ואשם. א"ל ההיא בגסה. והא בדקה. אי נמי (כצ"ל לדעתי) ההיא בימות הגשמים. והכא בימות החמה. גמרא. וראית הכל נבוכים בה.

ונ"ל ברור שכך פירושה. ההיא בגסה כפירש"י אכילה גסה שאכל הרבה. ר"ל אע"ג דלא אכל עד שקץ במזונו. כאכילה גסה דעלמא אלא אכילה גסה דהכא שאכל הרבה. יותר משיעור אכילה סתם. שהיא בכזית. והוא אכל הרבה. דהיינו לפחות שתי זתים או יותר. ואתיא כר"ז דלעיל (דיד"א) דאוקמה להההיא שאכל כוליה בחלבה. דקרי לה גסה. משום דהויא לה בציר מככותבת (שהוא שני זיתים) דאיירי התם לענין י"כ. ולא סגי בלא"ה. לאפוקי הכא. דאיירי בסתם אכילה בכזית. שהוא הפחות שבשיעורים (וסגי ליה הכא

לענינא דמתני') והיינו דקה. **ואע"ג** דלקמן בעי תלמודא לאוקמה לדהכא. נמי באכל כוליא בחלבה. אליבא דר"ש. **הא** לא קיימא במבקנא. זה ישר ונכון.
ולשון רש"י ג"כ מדויק באופן זה (ועיין עוד מ"ש בחידושי גמרא להבנת לשון רש"י).
ולכאורה י"ל בגסה. בשר בהמה גסה. ובדקה בשר דקה. שזה מתקיים. וזה אינו מתקיים. וכך שמעתי מי שרצה לפרש כך.
אבל טעות הוא. לפי שאין בחטאות הנאכלות גסה. אלא כולן ממיני הדקה הן. וכן אשמות. ואע"ג דאיכא נמי נותר דשלמים. מיהא מסתברא. מילתא פסיקא נקט. ר"ל נותר אחד שוה לכל הקרבנות. **ותו** מאי פסקא. דלוקי התם דווקא בגסה. והכא בדקה דווקא.

פרק ו

משנה א

ישפך לדבר הכל. **כתי"ט** צ"ל דעבדי מניה.
והבשר עתי"ט. עד הא זבח פסול ממש הוא. **שמעתי** ולא אבין מה הוקשה לו. מעיקרא פשיטא ליה. דלא הוי חולין בעזרה. א"כ זבח כשר הוא. והדר קאמר הא זבח פסול הוא ממש. הרי אלו שני הפכים בנושא אחד. מי ראה כזאת. מי שמע כאלה. ובזה הרחיב לשון וטרח בכדי.
בא"ד והשתא קשיא אדרב אשי כו'. הא זבח פסול ממש הוא. **גם** בכאן יש סתירה תוך כדי דבור. דקאמר הא זבח פסול הוא כו'. משום דגמר ומקדיש. הא גופה קשיא. וכן כפל ושלש.
עוד בסא"ד. ומעיקרא ל"ק דלא חולין בעזרה הן. אלא קדשים גמורים. דגמר ומקדיש.
וא"כ מאי טעמייהו דרבנן. בתלוי משנשחט כו'. דיצא לבית השרפה. דודאי ככ"ע אתיא. דנ"פ רבנן. הא ע"כ צריך נמי לטעם דמתחזי כו'. ולא סגי בלא"ה.

משנה ג

עיין מו"ק (ס"א) ולעיל פ"ד מ"ב.

משנה ד

חייבי אשמות תלוין פטורים בחי' גמרא רציתי לומר דווקא אם נודע לו ספקו אחר יוה"כ. הוא דפטורין. אבל אם נודע הספק קודם יה"כ. ונתחייב באשם תלוי. אפשר שחייב להביאו לאחר יוה"כ. מאחר שכבר נתחייב בו. ונעשה אצלו חובה כקרבן ודאי.
איברא פשטא דמתניתין לא משמע הכי. מדסתם סתומי ולא מפליג. ובגמרא (דו"א)

נמי משמע דליכא לפלוגי כדאמרן. מדאקשי מספק יולדת ושארא. דספיקייהו מקמי יוה"כ אתיידעו.

ואי הכי איכא למבעי. אם נתחייב באשם תלוי. קודם יוה"כ. והפריש לאשמו. ועבר עליו יוה"כ. מה יעשה בו. שהרי יוה"כ כפר כפרתו **ושמא** ירעה אליבא דרבנן.

אפילו עם חשכה ע"ל פ"ד משנה ב'.

משנה ה

תקבר רבנן גזור. ואסרוה בהנאה שמא קודש היא. וקודש שאיני נאכל. אסור בהנאה אחרת. שאין מאכילין קדשים לכלבים.